

СТАНОВИЩЕ

за участието на д-р **Мирослава Костадинова Гоговска**

в конкурса за длъжността **доцент** (актьорство за драматичен театър) по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Театрознание и театрално изкуство“, обнародван в „Държавен вестник“ брой 22/16.03.2021 г.

от **проф. д.ф.н. Георги Теологов Каприв**, катедра „История на философията“,
Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

Доктор Мирослава Гоговска е единственият кандидат в конкурса и участва с нарочно подготвен за конкурса текст („Среща с Достоевски“), с публикации, както и с реализирани сценични и педагогически проекти. „Среща с Достоевски“ е рефлексия върху спектакъла „Долината на смъртната сянка: Альоша“ по „Братя Карамазови“ от Ф. М. Достоевски (Театрална работилница „Сфумато“, 2003 г.) и собствената ѝ работа върху ролята на Грушенка. Насочването на вниманието и ангажимента си със „Сфумато“ д-р Гоговска аргументира най-напред с експерименталността и лабораторния характер на работилницата, целящ натрупването на цялостен театрален опит. Съществен е акцентът върху преодоляването на всевъзможни стереотипи, актуализирането на невключвани потенциали, реализирано както чрез самостоятелна работа на актьора, така и в екип от не само строго театрални специалисти, чиято цел е постигането на т.нар. екстатичен театър. След общо представяне на мисловната и естетическа програма на Ф. М. Достоевски и на принципите на театралната работа на М. Младенова, д-р Гоговска разгръща същински приносната част от своя текст. С усет за детайлите тя проследява чрез аналитичен и самоаналитичен поглед етапите и микроситуациите в процеса по изграждане на образа не с методологическия апарат на психологическия, а на екстатичния театър, противопоставяйки не „хоризонтите“ на двата типа, а пътищата до постигане на „превъплъщението“. Във втория случай ударението пада върху извеждането на извън-редните проекции на вътрешния свят на персонажа. Описването и изследването на добре селектираните възлови моменти могат да бъдат резюмирани през общата перспектива на градеж на мисловен, физически и словесен действителен комплекс, водещ до пределна мобилизация на актьорския потенциал, до създаването на способност на актьора да бъде генератор на енергия. Специално внимание заслужава проследяването на механизмите по изработване на двата задължителни и уж взаимоизключващи се компонента – едновременно наличните

свобода и контрол. Динамичното им взаимодействие изгражда уменията за владеене на границата между условното и безусловното на сцената и способността за отстраняване, без което постигането на пределите в екстатичния театър би останало дефицитно.

„Среща с Достоевски“ е практическо продължение и конкретизация на търсенията на д-р Гоговска, етапно формулирани в дисертационния ѝ труд „Усъвършенстване на пластическата култура на актьора като предмет на самостоятелна работа“ (научно ръководство проф. Таисия Янбастиева, защита в НАТФИЗ на 23 юни 2015 г.). Основните теми са представени и разширени както в първите публикации на д-р Гоговска („Актьорското тяло“, в сп. „Театър“ 4-6/2014, и „Пластическата изразителност“ в Годишника на НАТФИЗ от 2014 г.), така и в публикуваната след защитата на дисертацията студия „Усъвършенстване на пластическата култура на актьора“ (в електронното списание „Театър“, 6.11.2020). Прочитът на последната открива базисните елементи на теоретическата и практическата програма на авторката.

Основната тема е пластическата изразителност на актьора, пластическата му култура, казано по-широко. Въпросът, който се следва, е способността за трансформацията на собственото Аз, т.нар. превъплъщение в образ. Прагът, който е необходимо да се преодолее, е новоевропейският предразсъдък, че нашето същество е принципно разделено на „аз“ и „моето тяло“ като две различни неща. В този хоризонт д-р Гоговска разработва един холистичен психосоматичен концепт. В първия план застава инструментът на професионалния актьор – материалният носител на действието, сиреч физическите възможности на тялото – и неговото поддържане и усъвършенстване. С напредването си в самостоятелната работа актьорът се убеждава, че физическото не може да бъде сепарирано от емоционалното, умственото, социалното измерение на личността. Ходът по-нататък е формирането на „професионално самосъзнание“, определящо тъкмо психичната регулация на дейността. Необходимите измерения са самопознанието, самоконтролът и саморегулацията, саморазвитието. Същественото средство се оказва рефлексията, мисленето, изследването и развитието на ума. Именно рефлексията се доказва в актьорската професия като основен механизъм в процеса на професионалната идентификация. Полаганият акцент е, че при формирането на професионално самосъзнание в основата на актьорското наблюдение лежи специфична интелектуалната активност, синергийна със соматичната. Мисълта има и физически аспект. Обратното също следва да е вярно. От тази перспектива се описват пет често използвани метода от телесно-ориентираната психотерапия за въздействие върху

психофизическия апарат на актьора, насочени към възстановяване на естествената връзка на психическо и физическо. Работата по изграждането на самоидентификация постига своя връх, щом социалният и екзистенциален ангажимент на актьора стане нейна системна част. Методологически съществено тук е настояването, че няма универсален метод за натрупването на този опит, най-малкото защото не съществува универсална пластическа изразителност – тя има персонално-уникален характер.

В своите текстове д-р Гоговска не пропуска да подчертае, че усъвършенстването на пластическата култура на актьора е предмет и на негова самостоятелна работа, която обаче не може да бъде пълноценна без участие в „школа“, формираща се при изграждането на спектакъл, участие в курсове, ателиета, семинари и всички онези форми, в които уменията се усвояват под ръководството на специалисти. В тези форми самият персонален подход се променя, варира. Бележките от този род не носят чисто теоретико-дидактичен характер. Напротив, артистичната практика на д-р Гоговска включва участието ѝ в 11 ателиета, десетки участия в международни фестивали, гастроли. Самата тя е ръководител няколко ателиета, неделни училища, студентски практики, работилници, майсторски класове. Веднага трябва да се забележи, че тя е силно доказала се актриса с ред запомнящи се и високо оценени от колегията роли в театъра, киното, радиотеатъра. Трябва да се подчертае и режисьорският ѝ опит с вече осем постановки. Особена тежест в перспективата на този конкурс има, разбира се, преподавателската ѝ практика. Тя започва през 2008 г. и продължава в различни образователни степени (в НАТФИЗ и НБУ) континуитетно до днес.

Казаното дотук ми дава основания убедено да гласувам за **присъждането** на длъжността доцент (актьорство за драматичен театър) в НАТФИЗ на **д-р Мирослава Костадинова Гоговска**.

8 юни 2021 г., София

(проф. д.ф.н. Георги Каприев)